

Paus Clemens V had het zo gek nog niet bekeken toen hij begin 14e eeuw de pauselijke residentie van Rome naar Avignon verplaatste. Deze stad, de meest westelijke van het landsdeel dat sinds 1793 de Vaucluse heet, werd toentertijd al geroemd door zijn schoonheid. Een goed startpunt dus om een lange route te maken van deze prachtige pausenstad naar de al even fotogenieke abdij van Sénanque.

TEKST: **ANDY ARNTS** • BEELD: **ANDY ARNTS EN FOTOLIA**

Route door de Vaucluse **Land van melk en honing**

AVIGNON

PALAIS DES PAPES, AVIGNON

PONT-AQUÉDUC DE GALAS

PONT SAINT-BÉNÉZET

FONTAINE-DE-VAUCLUSE

naar de D25 richting Fontaine-de-Vaucluse (Avenue Robert Garcin), die parallel loopt met de rivier La Sorgue. Na een paar honderd meter zien we Le Pont-aqueduc de Galas, gebouwd in 1855. Het hoge aquaduct doet nog altijd dienst, niet alleen als onderdeel van het Canal de Carpentras, maar ook om joggers van het ene fraaie natuurgebied naar het andere te brengen.

Fontaine-de-Vaucluse

Met meer dan anderhalf miljoen bezoekers per jaar staat Fontaine-de-Vaucluse stevast in de top tien van bezienswaardigheden in het departement. Tot 1946 heette de gemeente nog gewoon Vaucluse, maar om verwarring met de departementsnaam te voorkomen werd de naam omgedoopt tot Fontaine-de-Vaucluse. De naam 'Vaucluse' komt overigens van *Vallis Clausa*, wat 'gesloten vallei' betekent. Begrijpelijk, want zelfs via het moderne netwerk van provinciale wegen duurt het toch altijd langer dan verwacht om van de ene plaats naar de andere te rijden.

Toeristen bezoeken het romantische stadje vooral vanwege de aaneenschakeling van restaurants langs de smaradgroene rivier La Sorgue die hier opvallend krachtig stroomt. Maar er is meer: een fraaie oude dorpskerk, een kasteel, een vrijheidsmuseum en een mysterieuze bron waar we nog maar heel weinig van weten (zie kader). Wat we wel weten is dat de bron en het dorp de dichters Mistral en Petrarca tot prachtige verzen inspireerde. Laatstgenoemde woonde hier zestien jaar in het huis waarin nu het Musée Petrarca is gevestigd, en waar hij

zijn onbeantwoorde liefde voor Laura de Noves van Avignon beschreef.

Oppède-le-vieux

Onze volgende halte heet Oppède-le-Vieux, de eerste van de vier bergdorpen tegen de Montagne du Luberon die we vandaag gaan bezoeken. Op slechts 20 minuten rijden van Fontaine-de-Vaucluse betreden we hier een geheel andere, verstilde wereld met weidse uitzichten over het dal van de Coulon en de bergkloven van de Luberon. Het is er aangenaam wandelen door de uitgestorven middeleeuwse straatjes, waar groene kruiden en bergbloemen tussen de oude stenen de kop opsteken. De meeste inwoners van Oppède-le-Vieux vertrokken aan het begin van de 20e eeuw naar de vruchtbare laagvlakte, waar de kansen op een succesvol agrarisch bestaan groter waren. Tegenwoordig woont er 's winters nog maar een handvol mensen in het dorp, in de zomer iets meer.

Niet te missen tijdens ons bezoek: de Notre-Dame de Dolidon (of Alidon), bovenaan de ruïnes van een middeleeuws kasteel en de overblijfselen van enkele werkplaatsen. Op hete zomerdagen is het hierbinnen altijd aangenaam koel en stil. Een goede plek om even uit te blazen, want het is nog een aardig klim naar boven. Oppède-le-Vieux is namelijk niet voor auto's toegankelijk. Op de voormalige landbouwterrassen zijn wel een parkeerplaats en een mooie tuin aangelegd. Daar groeien 80 soorten kruidachtige planten, struiken en bomen van de Luberon.

In Oppède-le-Vieux is het aangenaam wandelen door de uitgestorven straatjes, waar kruiden en bergbloemen tussen de oude stenen de kop opsteken

HET IMPOSANTE PAUSELIJK PALEIS IS DOOR ZIJN ENORME afmetingen natuurlijk dé toeristische attractie van Avignon. De terrassen eromheen zitten altijd vol en de bezoekers laven er zich aan muzikanten, straatkunstenaars en andere artistiekelingen die hun kunsten gratis aan het publiek vertonen. Het meest succesvol, althans bij de allerkleinsten, zijn zij die met behulp van slechts twee stokken en een touwtje (althans zo lijkt het) reusachtige zeepbellen weten te produceren, om die vervolgens aan de wind prijs te geven.

Zeven eeuwen eerder was het leven echter veel serieuzer. Toen zette paus Clemens V de 'Babylonische ballingschap der pausen' in, waardoor de pauselijke residentie van Rome naar Avignon verhuisde. Onder paus Benedictus XII werd in 1335 begonnen met de bouw van het Palais des Papes, dat door diens opvolger Clemens VI werd voltooid. Uiteindelijk zouden niet minder dan elf pausen (vier tegenpausen meegerekend) in het pausenaal van Avignon resideren. De fanatieke mystica en later heiligverklarde Catharina van Siena wist paus Gregorius XI er in 1376 toe te bewegen om weer naar Rome terug te keren.

Sinds 1995 staat het pausenaal op de werelderfgoedlijst van UNESCO, samen met het direct omliggende historische stadscentrum.

Le Pont-aqueduc de Galas

Ofschoon de charme van Avignon uitnodigt tot een langer verblijf, gaan we de stad voor nu even verlaten. Maar voordat we vertrekken, brengen we natuurlijk een snelle groet aan de Pont Saint-Bénézet. Dit restant van een historische brug over de Rhône is wereldberoemd vanwege het kinderliedje *Sur le pont d'Avignon*. De brug was oorspronkelijk 899 meter lang en had 22 bogen, waarvan er nu nog slechts enkele over zijn.

Al neurënd – ja, probeer dat ellendige liedje maar eens uit je hoofd te krijgen – zetten we koers naar het 35 kilometer verderop gelegen Saumane-de-Vaucluse, de woonplaats van de Frans-Nederlandse zanger Dave, die in de jaren zeventig een megahit scoorde met *Danse maintenant*, en daar tot op de dag van vandaag nog prima van kan leven.

Net voordat we Saumane bereiken, slaan we echter rechtsaf

Raadselachtige bron

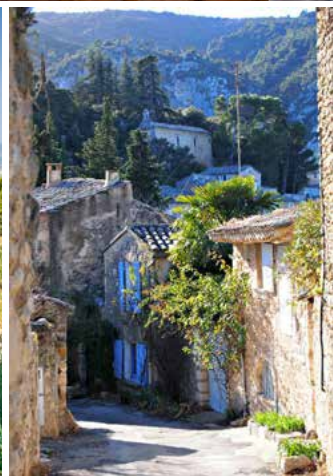
Fontaine-de-Vaucluse bezit een geheimzinnige bron die even buiten het centrum ontspringt en de rivier de Sorgue voedt. Over de diepte ervan tasten de geleerden nog altijd in het duister. Tal van duikers en speleoloog hebben het geprobeerd te achterhalen, maar steeds tevergeefs. Sommigen hebben hun nieuwsgierigheid zelfs met de dood moeten bekopen. Men vermoedt dat bijna al het ondergrondse water van de Vaucluse uitkomt bij dit ene punt. In 1955 deed Jacques Cousteau een poging om de diepte te peilen. Hij kwam tot 74 meter, maar had toen nog steeds water onder zijn voeten. In 1985 werd een onbemand duikbootje de diepte ingestuurd. Na 308 meter landde het op een zandachtige bodem. Maar ook bleek dat de schacht zich daar in twee gangen splitst, waardoor we nog steeds geen steek wijzer zijn dan de eerste duiker die in 1878 na 23 meter weer moest worden opgetakeld. *Le secret est encore loin d'être percé ...*

OPPÈDE-LE-VIEUX

OPPÈDE-LE-VIEUX

MAISON DORA MAAR, MÉNERBES

CHÂTEAU DE LACOSTE

Zelfs toen zijn kasteel tijdens de Franse Revolutie werd geplunderd en verwoest, bleef Lacoste ‘het dorp van markies de Sade’

Ménerbes

Via een mooi ritje door de wijnlanden langs de D188, bereiken we een klein kwartier later Ménerbes. Van al die schilderachtige stadjes in de omgeving is Ménerbes veruit het meest bezochte. Dagelijks rijden bussen vol Amerikanen en Aziaten de berg op, allemaal dankzij de internationale bestseller *Een jaar in de Provence* (1989) van de Britse schrijver Peter Mayle die hier woonde en zijn dorp op de literaire wereldkaart zette. Toen zijn huis stilaan een bedevaartsoord werd voor geestdriftige bewonderaars, verhuisde hij naar New York, om later toch weer naar de Provence terug te keren. Tegenwoordig geniet hij van zijn pensioen in Lourmarin, hier niet ver vandaan.

Maar niet alleen Mayle zorgt ervoor dat de plaatselijke mid-denstand floreert. Wat te denken van fotografe en schilders Dora Maar die in de oorlogsjaren een hartstochtelijke relatie had met Pablo Picasso. Hij was het die voor haar de kapitale 18e-eeuwse villa aan de rue du Portail Neuf kocht voor de prijs van één stilleven. Dora zou er tot haar dood in 1997 blijven wonen en werken. Sinds enkele jaren is La Maison de Dora Maar een centrum voor hedendaagse kunstenaars en in de maanden juli en augustus gratis te bezoeken.

Andere grootheden die hun sporen in Ménerbes hebben achtergelaten zijn filosoof en schrijver Albert Camus – hoewel ook hij later voor Lourmarin zou kiezen – en de voormalige bur-gemeester Yves Rousset-Rouard. Nu zal die naam u niet meteen bekend voorkomen. Maar waarschijnlijk wel als ik u vertel dat hij de producent was van de spraakmakende *Emmanuelle*-films, waarin onze eigen Sylvia Kristel schitterde, slechts gekleed in haar onschuld.

Een veelzijdige man trouwens, die Yves, want naast het pro-duceren van films en zijn politieke carrière is hij een verwoede verzamelaar van kurken. In de loop der jaren was zijn collectie zodanig gegroeid dat de gemeente Ménerbes er in 1993 een museum voor opende: le Musée du Tire-Bouchon.

Het aardige van Ménerbes is dat het dorp de vorm van een boot heeft en dat je er dus mooi rond kunt lopen zonder de fascinerende panorama’s uit het oog te verliezen. De *bar tabac* aan de rue de la Fontaine heeft een terras op het noorden, waar op heldere dagen in de verte de witbesuikerde Mont Ventoux te zien is. Om bij te komen van dat fenomenale uitzicht, schenkt de waardin er extra grote glazen bier.

Lacoste

Trouwens, over beroemde inwoners gesproken; soms word je maar liever niet aan ze herinnerd, omdat ze een onuitwisbare stempel op hun woonplaats hebben achtergelaten. Markies de Sade was zo iemand. Hoewel zijn reputatie als schrijver van ontuchtige boeken vol misdaden en seksuele aberraties wellicht wat overtrokken is, wordt hij nog altijd gezien als de vleesgeworden schande. En laat nou juist deze man halverwege de 18e eeuw een groot kasteel hebben bewoond in Lacoste, tien minuten ten oosten van Ménerbes! Fijn is dat, zo’n figuur in je gemeente. Zelfs toen zijn kasteel tijdens de Franse Revolutie werd geplunderd en verwoest, bleef Lacoste ‘het dorp van markies de Sade’. En dat is het nog altijd.

Een man die zich daar niets van aantrok en het roemruchte verleden zelfs te baat nam, was modeontwerper Pierre Cardin die de ruïne in 2001 kocht en het liet renoveren en verstevigen,

PICASSO EN DORA MAAR

LACOSTE

MONT VENTOUX

MARKIES DE SADE

SAINT-SYMPHORIEN DE BUOUX IN BONNIEUX

GORDES

HONING VAN DE ABDIJ VAN SÉNANQUE

Gordes lijkt van een afstand groter dan het is, en een wandeling door de middeleeuwse steegjes hoeft dan ook niet zo heel lang te duren.

zodat het weer een tijdje mee zou kunnen gaan. Inmiddels is de naam Pierre Cardin al bijna net zo synoniem geworden voor Lacoste als zijn illustere 18e-eeuwse voorganger. Niet in de laatste plaats dankzij het alom gewaardeerde Lacoste Festival, dat hij elke zomer *en plein air* tussen de vervallen kasteelmuren organiseert. Het muziek- en toneelfestijn vindt dit jaar plaats van 14 tot en met 27 juli.

Bonnieux

Het meest oostelijk gelegen dorp op de lijn Oppède-le-Vieux – Ménerbes is Bonnieux, met zijn oude vestingmuren waarvan nog duidelijke sporen te zien zijn. Volgens de dichter Frédéric Mistral is de dorpsnaam ontleend aan het oudprovençaalse woord *bonil*, dat 'van goede kwaliteit' betekent. Maar Frédéric was een romanticus die graag een glaasje lustte. Een andere verklaring luidt dat Bonnieux is afgeleid van het Keltische *bona* (basis, fundament). De waarheid zal waarschijnlijk wel ergens in het midden liggen.

De plaats is al net zo schilderachtig als de drie dorpen die we eerder vandaag hebben bezocht. Lange tijd was het een katholiek bolwerk in een overwegend protestants land. Tot 1312 stond het onder invloed van de Orde der Tempeliers, maar daarna kwam het onder het pauselijke gezag en woonden er vele kardinalen. Uit die tijd stammen nog de prachtige gevels die overal opduiken en de plaats een trots imago geven.

Gordes

Nu wordt het oppassen, want na vier bergdorpen op een rij wordt een vijfde te veel en treedt gegarandeerd het 'nou-heb-ik-het-wel-gezien syndroom' op. Toch moeten we eraan geloven,

want de laatste plaats van deze rondrit door de Vaucluse is zó wonderschoon dat we er wel even heen móeten, nu we in de buurt zijn. Gordes wordt algemeen beschouwd als een van de mooiste dorpen van Frankrijk. Het is tegen een steile berghelling gebouwd en biedt een schitterend zicht op de Luberon. Hoewel, het meest fascinerende uitzicht hebben we vanaf de Route de Cavaillon, net voordat we het dorp binnenrijden. Het zal niet meevallen om meteen een plekje langs de weg te vinden voor een paar snelle kiekjes, maar na een paar rondjes rijden komt er vanzelf wel wat vrij.

Gordes lijkt van een afstand groter dan het is, en een wandeling door de middeleeuwse steegjes hoeft dan ook niet zo heel lang te duren. Dat kan ook niet, want de dag is al een eind gevorderd als we ons opmaken voor het eindpunt van de route: de abdij van Sénanque, die tot op de dag van vandaag wordt bewoond door monniken van de orde der cisterciënzers. Het is de meest gefotografeerde abdij van Frankrijk, hoofdzakelijk vanwege het indrukwekkende lavendelveld dat ervoor ligt en een oogstrelend contrast vormt met het 12e-eeuwse klooster. Rondleidingen worden door de kloosterlingen zelf verzorgd en starten in de kloosterwinkel, waarin tal van kloosterproducten te koop zijn. Dé specialiteit van Sénanque? Lavendelhoning! Lekkerder bestaat niet. De prijs is fors, maar dan heb je wel honing die, zoals het etiket vermeldt, 'geselecteerd is door de monniken van Sénanque'. En zij kunnen het weten, want zij wonen hier echt in het land van melk en honing.

EN ROUTE

Pratique

AVIGNON

- FESTIVAL VAN AVIGNON
Het wereldberoemde Festival d'Avignon vindt dit jaar plaats van 6 t/m 24 juli.
festival-avignon.com
- PALAIS DES PAPES
palais-des-papes.com

FONTAINE-DE-VAUCLUSE

- MUSÉE D'HISTOIRE 1939-1945
vaucluse.fr
musee-appel-liberte@vaucluse.fr
- MUSÉE-BIBLIOTHÈQUE FRANÇOIS PÉTRARQUE
www.vaucluse.fr
musee-biblio-petrarque@vaucluse.fr
- MOULIN VALLIS CLAUSA
FONTAINE-DE-VAUCLUSE
Een oude papiermolen waar nog steeds op ambachtelijke wijze papier wordt gemaakt. Gratis toegang.
moulin-vallisclausa.com

MÉNERBES

- MAISON DORA MAAR
Rue du Portail neuf
bit.ly/1WPRmD4
- MUSÉE DU TIRE-BOUCHON
domaine-citadelle.com
- MAISON DE LA TRUFFE ET DU VIN DU LUBERON
Gevestigd in een voornaam herenhuis uit de 17e eeuw dat schitterend is gerenoveerd. Houdt u van lekker eten? Dan kunt u uw hart ophalen met de streekproducten die er te koop zijn. Er worden tentoonstellingen georganiseerd en kennismakingslessen gegeven in oenologie (wijnkunde).
vin-truffe-luberon.com

LACOSTE

- FESTIVAL DE LACOSTE
14 t/m 27 juli 2016
festivaldelacoste.com

GORDES

- ABBAYE NOTRE-DAME DE SÉNANQUE
senanque.fr

